

**RICHTLIJN RESPIJTZORG
STICHTING WIELEWAAL**

Inleiding

Met deze richtlijn bundelt Stichting Wielewaal diverse onderwerpen die gericht zijn op de respijtzorg (vakantiedagopvang en logeeropvang) tot één beleidsdocument. Aan de orde komen o.a. de intake, zorgschema, hoe gaat Wielewaal om met (on)gewenst gedrag, gedragscode Stichting Wielewaal, seksueel misbruik, signaleren van agressie en kamerschets en locatierisico's logeren.

Inhoud

1	Inschrijving en intake.....	2
2	Uitgangspunten.....	3
3	(on)Gewenst gedrag en gedragscode.....	3
4	Werkwijze bij ongewenst gedrag.....	6
5	Werkwijze bij vermoeden van (seksueel) misbruik binnen Stichting Wielewaal.....	8
6	Bijlage 1 Gedragscode Stichting Wielewaal.....	10
7	Bijlage 2 Brief officiële waarschuwing.....	11
8	Bijlage 3 Signaleren van agressie.....	12
9	Bijlage 4 Kamerschets en locatierisico's logeren.....	15
10	Bijlage 5 Zorgschema.....	19

I Inschrijving en intake

Randvoorwaarden deelnemer

Uitgangspunt: Deelnemers kunnen uitsluitend bij Wielewaal terecht met niet-levensbedreigende problematiek. De problemen moeten gestabiliseerd zijn en risico's moeten in te schatten en voorspelbaar zijn.

Risico's schat Wielewaal systematisch en multidisciplinair in en legt deze vast. Hierbij kijkt Wielewaal naar de begeleidingsvraag (qua gedrag en/of verpleegkundige zorg), de groepssamenstelling alsmede de locatie. De begeleidingsvraag is een standaard onderwerp van gesprek tussen recreatieleider, verpleegkundige (indien aanwezig) en de locatie-achterwacht.

Inschrijving en intake

De intake start met een 1^e telefonische intake door een medewerker van team Respijtzorg. Dit gebeurt op basis van intakevragen en de gegevens van het inschrijfformulier. Vervolgens vindt er minimaal 1x voor plaatsing een kort bezoek op locatie plaats door de deelnemer. De recreatieleider geeft een terugkoppeling naar het team Respijt over de observatie en geeft een advies of de locatie passend bij de deelnemer is. Een medewerker van team Respijt belt met ouders/verzorgers om hun ervaring te horen en samen te bepalen of Wielewaal de deelnemer definitief kan plaatsen. Na het eerste weekend is wederom contact tussen Wielewaal en ouders over de ervaringen. In situaties waar sprake is van twijfel over de haalbaarheid van logeren, kan het zijn dat Wielewaal de deelnemer eerst voor een proefweekend plaatst.

Met betrekking tot relevante voorgeschiedenis van de deelnemer, zal het inschrijfformulier hier inzicht in moeten geven. Actief contact voorafgaand aan de plaatsing met ketenpartners vindt niet plaats.

Intake vragen

1. Heeft deelnemer een vaste structuur nodig. Zo ja, op wat voor manier?
2. Is er gedrag waar Wielewaal op een bepaalde manier mee om moeten gaan?
3. Zijn er speciale gedragingen rondom seksualiteit die wij zouden moeten weten? (omdat er ook andere deelnemers zijn op locatie)
4. Is deelnemer weleens weglopen? Zo ja, wanneer en/ of hoe vaak?
5. Komt verbale (schelden) of fysieke (slaan, schoppen enz.) weleens voor bij de deelnemer in het gedrag? Zo ja, hoe vaak gebeurt dat in een week/ maand/ jaar?
6. Heeft deelnemer last van angsten/ ontremmingen/bepaalde fixaties? Zo ja, zijn hier handvaten of signaleringen voor met betrekking tot begeleiding van de deelnemer?
7. Is de biologische leeftijd hetzelfde als de sociaal emotionele ontwikkeling van deelnemer?
8. Slaapt deelnemer goed? Zowel thuis als ergens anders? Als deelnemer niet goed slaapt, wat houdt dat dan in, vaak wakker, hoe vaak enz.

Plaatsing

De recreatieleider, verpleegkundige en het begeleidersteam volgen het welbevinden van de deelnemers tijdens de vakantiedagopvang en logeerweekenden. Zij (RAP) noteren bevindingen in de persoonlijke dossiers.

Aanvulling logeeropvang - Na plaatsing bij een logeeropvang stelt de recreatieleider een zorgschema op. Deze bespreekt het zorgschema met de deelnemer en/of ouders/verzorgers. Jaarlijks (september) vindt standaard een evaluatie plaats en waar nodig wordt het schema bijgesteld. Wielewaal behandelt niet, maar heeft als uitgangspunt het welbevinden van de deelnemers minimaal op hetzelfde niveau te houden. Wielewaal deelt als hierom verzocht wordt, het zorgschema geanonimiseerd met andere zorgverleners.

Eenmaal per jaar checken ouders/verzorgers de inschrijfggegevens. Via het overdrachtsformulier geven ouders/verzorgers de laatste relevante informatie over de deelnemer door.

2 Uitgangspunten

Bij Wielewaal is ieder mens gelijk, ongeacht achtergrond of handicap. Wielewaal gaat uit van het principe 'normaal waar mogelijk, bijzonder waar nodig' op uiteenlopende terreinen, zoals communicatie, eigen regie, zorg en uitvoering van de activiteiten. Eigen inbreng en inspelen op wensen en behoeften van het individu staan bij Wielewaal centraal.

Daarnaast staat Wielewaal voor jong, enthousiast, informeel en professioneel. We gaan uit van ieders positieve kwaliteiten, talenten van vrijwilligers worden benut. Er is ruimte voor eigen inbreng en een individu blijven in de groep mag. Je leert door te doen waarbij fouten maken mag. Een tweede kans is altijd mogelijk. Er zijn vooral uitdagingen en we verwachten van zowel deelnemers als vrijwilligers een flexibele instelling.

De kernkwaliteiten en -waarden waar Wielewaal voor staat zijn: teamwork, flexibiliteit, enthousiasme (energieke vrijwilligers en medewerkers met uiteenlopende opleiding), veiligheid en transparantie.

Tijdens Wielewaalactiviteiten staat de deelnemer centraal. Wielewaal verwacht dat vrijwilligers de zorg en activiteiten zo veel mogelijk laten aansluiten bij de wensen van de deelnemer.

Van vrijwilligers verwacht Wielewaal dat ze op een professionele, respectvolle en zorgvuldige manier met de deelnemer en de andere vrijwilligers omgaan. Hierbij rekening houdend met passende afstand en privacy. Vrijwilligers ontvangen voorafgaand aan de eerste activiteit instructiemateriaal waarin de omgangsvormen en huisregels beschreven zijn.

3 (on)Gewenst gedrag en gedragscode

Inleiding

Stichting Wielewaal wil duidelijkheid scheppen over wat zij ziet als gewenst gedrag en op welke wijze zij wil omgaan met ongewenst gedrag. De gedragscode (zie bijlage 1) heeft betrekking op zowel de

omgang van medewerkers met deelnemers als de omgang tussen medewerkers onderling en deelnemers (en hun verzorgers) onderling. Onder medewerkers vallen ook vrijwilligers en stagiaires.

Uitgangspunten

De gedragscode moeten zorgen voor een prettig klimaat binnen de activiteiten van Wielewaal. Openheid en respect voor elkaar moeten hoog in het vaandel staan en het moet duidelijk zijn dat voor machtsmisbruik, ongewenste intimiteiten, pesten en dergelijke geen plaats is. Elke activiteit moet immers een veilige plek zijn voor allen die er gebruik van maken. Wielewaal streeft naar een cultuur waarin het normaal is zowel positieve als negatieve feedback te geven.

Beschikbaar stellen gedragscode

Stichting Wielewaal stelt de gedragscode ter beschikking aan medewerkers en deelnemers/ouders/verzorgers door deze bij aanvang van de respijtzorg uit te reiken. Zij worden geacht de gedragscode na te leven. Deelnemers worden (spelenderwijs) op de hoogte gebracht van de inhoud van de gedragscode. De gedragscode wordt regelmatig onder de aandacht gebracht door een thema centraal te stellen in bijvoorbeeld nieuwsbrieven en presentaties. Wielewaal traint medewerkers in het signaleren en aanpakken van overtredingen van de gedragscode.

Wat verstaat Wielewaal onder ongewenst gedrag?

Bij ongewenst gedrag gaat het om situaties waarin iemand geestelijk of lichamelijk schade wordt toegebracht of in zijn ontwikkelingsmogelijkheden wordt geblokkeerd. Hoewel we ongewenst gedrag niet altijd kunnen voorkomen, vindt Wielewaal het niet normaal en niet acceptabel. Ook niet als dat gedrag (in)direct samenhangt met de beperking van een deelnemer. Hierbij hanteert Wielewaal algemeen maatschappelijk aanvaarde normen en waarden. De recreatieleider en/of verpleegkundige heeft een leidende rol in het vaststellen van ongewenst gedrag. De beleving van het slachtoffer weegt hier zwaar in mee.

Onder ongewenst (grensoverschrijdend) gedrag verstaan we:

- Lichamelijk geweld en verwaarlozing (fysieke agressie zoals slaan, schoppen, krabben, bijten of te weinig voeding, aandacht of verzorging).
- Geestelijk geweld en verwaarlozing (verbale agressie zoals dreigen, schreeuwen, schelden, pesten, stelselmatig negeren etc.).
- Vernieling/ontvreemding van eigendommen van een ander.
- Seksuele mishandeling (seksuele intimidatie, verbaal of fysiek, aanranding en verkrachting).

Ongewenst, grensoverschrijdend gedrag benoemen we verder als 'ongewenst gedrag'.

Verdeling verantwoordelijkheden

Binnen Wielewaal zijn de verantwoordelijkheden als volgt verdeeld:

Medewerkers en deelnemers zijn medeverantwoordelijk voor het behoud van een veilige omgeving. Wielewaal gaat ervanuit dat elke medewerker zich respectvol en professioneel opstelt en zich onthoudt van elke vorm van ongewenst gedrag. Ook van deelnemers en ouders/ verzorgers wordt verwacht zij medewerkers en deelnemers respectvol bejegenen.

Verantwoordelijkheden managementteam

- Opnemen van de werkwijze ongewenst gedrag in het beleid van de organisatie.
- Informeren van ouders/verzorgers, medewerkers en deelnemers over deze werkwijze.
- Ervoor zorgen dat alle medewerkers handelen volgens de werkwijze.
- Ervoor zorgen dat de medewerkers voldoende deskundig zijn om ongewenst gedrag te signaleren en aan te pakken.
- De aanstelling van een interne contactpersoon (locatie-achterwacht).
- De aanstelling van een vertrouwenspersoon.
- Aansluiting bij een klachtencommissie (Geschillencommissie, Zorg Algemeen).
- Ervoor zorgen dat de aandacht voor ongewenst gedrag continu geborgd wordt.

Verantwoordelijkheden locatie-achterwacht

- Indien gewenst overleggen met andere beroepskrachten, Veilig Thuis (www.vooreenveiligthuis.nl) of het Steunpunt Huiselijk Geweld (www.huiselijkgeweld.nl).
- Desgewenst doorverwijzen naar de externe vertrouwenspersoon bij grensoverschrijdend gedrag tussen medewerker en deelnemer, tussen medewerkers onderling of tussen ouder en medewerker.
- Indien van toepassing melding maken bij o.a. www.vooreenveiligthuis.nl en Inspectie Jeugd.
- In overleg met directie opstellen officiële waarschuwingsbrief.
- Evalueren van afgesproken aanpak grensoverschrijdend gedrag en de directie informeren.

Verantwoordelijkheden recreatieleiders en/of verpleegkundige:

- Herkennen van signalen van ongewenst gedrag.
- Beantwoorden van vragen van ouders, medewerkers en deelnemers over de werkwijze.
- Aanspreekpunt zijn bij ongewenst gedrag tussen deelnemers onderling.
- Overleg plegen met personen die ongewenst gedrag laten zien of ongewenst gedrag constateren.
- Vertrouwelijk en met respect voor alle personen omgaan met verkregen informatie.
- In overleg met de locatie-achterwacht ouders informeren en het welzijn van de deelnemer(s) in de gaten houden.
- Vastleggen en rapporteren aan locatie-achterwacht welk ongewenst gedrag door wie en wanneer is geconstateerd; vervolg geven aan gemaakte afspraken.
- Alert blijven op het welzijn van het slachtoffer.

Verantwoordelijkheden gedragsteam:

- Geven van feedback op gedragsgerichte vragen die team Respijt hanteert bij intake en bij start plaatsing.
- Meedenken voor te leggen situaties door team Respijt Wielewaal en recreatieleiders.
- De mogelijkheid geven om bij calamiteiten telefonisch contact te hebben met locatie-achterwacht of een recreatieleider.

4 Werkwijze bij ongewenst gedrag

Stap 1

Vermoeden - Inschatten van de situatie

Wie: recreatieleider of verpleegkundige

Probeer vanaf het eerste moment van constateren vast te leggen wat voor ongewenst gedrag wordt geconstateerd (denk hierbij ook aan het incidentenformulier).

Wat is er gebeurd, wanneer is het gebeurd, wie waren erbij, wat is de ernst van het ongewenst gedrag etc.

Houd het op feiten, trek niet direct conclusies.

Betrek een tweede persoon erbij. Met zijn tweeën weet je meer dan alleen.

Stap 2

Bespreekbaar maken en vastleggen

Wie: recreatieleider of verpleegkundige

Spreek indien mogelijk meteen na constatering de deelnemer(s), de ouder of de medewerker die het ongewenst gedrag vertoont aan op dit gedrag.

Probeer door middel van gesprekken ervoor te zorgen dat het gedrag van de ander verbetert.

Leg alle gesprekken kort vast.

Stap 3

Overleg - Hulp of advies vragen

Wie: recreatieleider of verpleegkundige

Bij onvoldoende resultaat of als het een ernstigere vorm van ongewenst gedrag betreft, schakel dan zo spoedig mogelijk de locatie-achterwacht in. Deze neemt het over.

Locatie-achterwacht

De locatie-achterwacht probeert de vragen en klachten zelf af te handelen. Hij/zij schakelt indien nodig of wenselijk het gedragsteam en/ of de externe vertrouwenspersoon in.

Bij ernstige vormen van ongewenst gedrag wordt bij deelnemers met een wettelijk vertegenwoordiger deze vertegenwoordiger door de locatie-achterwacht op de hoogte gebracht en wordt gehandeld conform afspraken rond ongewenst gedrag.

Als er sprake is van strafbare feiten zal de politie ingeschakeld worden.

Vertrouwenspersoon

Jurian Haasjes fungeert als externe vertrouwenspersoon. De externe vertrouwenspersoon staat los van de organisatie zodat er geen vermenging van belangen op kan treden. Hij kan worden ingeschakeld bij ongewenst gedrag tussen medewerker en deelnemer, tussen medewerkers onderling of tussen ouder en medewerker.

De externe vertrouwenspersoon informeert en ondersteunt het slachtoffer (of diens wettelijke vertegenwoordiger). Ook ondersteunt hij de interne contactpersoon.

Gedragsteam

Het gedragsteam denkt mee over voor te leggen situaties door team Respijt en recreatieleiders en geeft desgewenst advies.

Stap 4

Plan van aanpak - Wegen van de situatie

Wie: locatie-achterwacht (in samenspraak met recreatieleider of verpleegkundige)

Aan de hand van de vastgelegde feiten, het gesprek met betrokkene(n) en het advies van het gedragsteam of vertrouwenspersoon kan bepaald worden of andere partijen ingeschakeld moeten worden zoals Veilig Thuis, een hulpverleningsinstantie, de politie of de klachtencommissie.

Locatie-achterwacht informeert de directie.

Stichting Wielewaal is aangesloten bij de klachtencommissie Zorg algemeen

Voor meer informatie over deze klachtencommissie zie de website.

Melding bij inspectie:

Wanneer er bij een incident sprake is van geweld in de zorgrelatie, dan doen we hiervan melding in de Inspectie.

Stap 5

Handelen - Doorverwijzen of melden

Wie: locatie-achterwacht

Afhankelijk van de situatie wordt doorverwezen naar hulpverleningsinstantie, politie of de klachtencommissie.

Stap 6

Evalueren

Wie: recreatieleider of verpleegkundige en locatie-achterwacht

Terugkoppelen vormen van ongewenst gedrag. Alle gemelde gevallen van ongewenst gedrag worden besproken in het vrijwilligersteam en tussen RP en locatie-achterwacht, zodat de medewerkers ervan kunnen leren. Ouders en verzorgers zullen geïnformeerd worden over alle vormen van ongewenst gedrag die tot maatregelen hebben geleid.

5 Werkwijze bij vermoeden van (seksueel) misbruik binnen Stichting Wielewaal

Reikwijdte: dit protocol richt zich op (vermoedelijke) misbruiksituaties tijdens Wielewaalactiviteiten. Voor situaties waarin een vermoeden is van misbruik buiten Wielewaalactiviteiten (denk hierbij aan thuis, school, enz.) dan kan de [Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling](#) geraadpleegd worden.

Urgent

Spontane onthulling of ontdekking over mogelijk (seksueel) misbruik (de deelnemer vertelt je dat of je ziet/hoort het)

Recreatieleiding en/ of verpleegkundige neemt volgende acties:

1. Luister en rapporteer. Stel geen vragen.
2. Bedank de deelnemer en benoem dat je de informatie moet delen. Zeg ook aan wie je het niet vertelt.
3. Indien korter dan 72 uur geleden: bewaar eventuele sporen.
4. Bel direct met de achterwacht. Hij/zij zet de vervolgstappen (zie hieronder).
5. Bespreek je informatie i.v.m. privacy niet met anderen (b.v. collega's of familie). De achterwacht neemt het over.

Achterwacht neemt volgende acties:

1. Stel zo snel mogelijk vast of de deelnemer op de activiteit kan blijven.
OF
Stel vast of de activiteit nog voldoende 'veilig' is voor de deelnemer. Zo nee, overleg met het management voor een passende oplossing.
Wat zijn de risico's voor de deelnemer als de deelnemer op de activiteit blijft?
2. Informeer locatie-achterwacht, teammanager en directeur.

Locatie-achterwacht neemt volgende acties:

1. Indien sprake is van onderaannemerschap; licht de zorginstelling (hoofdaannemer) in en stem af wie actie onderneemt.
2. Bij geen onderaannemerschap: schakel deskundigen in. Denk hierbij aan de aandachtsfunctionaris en orthopedagoog.
3. In overleg met de aandachtsfunctionaris wordt een plan van aanpak gemaakt:
 - a. Overleg politie (waarheidsvinding) en of Veilig Thuis.
 - b. Is een taxatiegesprek nodig (door een gedragswetenschapper)?
 - c. Informeren van betrokkenen? (Slachtoffer, pleger, familie, medewerkers).
 - d. Begeleiden van deelnemers tot periode hulpverlening.
 - e. Informeer Inspectie Jeugdzorg.
4. Waarheidsbevinding, mogelijk arbeidsrechtelijk traject en doorverwijzen naar hulpverlening.
5. Welke acties zijn nodig voor toekomstige boekingen van betrokkenen?
6. Rapporteer in dossier.

Weinig urgent

Indirecte signalen over mogelijk (seksueel) misbruik als bijzonder gedrag, opmerkingen, uiterlijk of vragen, twijfels (niet pluis-gevoel)

Recreatieleiding neemt de volgende acties:

1. Meld bij locatie-achterwacht je vermoedens. Hij/zij zet de vervolgstappen (zie hieronder).
2. Bespreek je informatie i.v.m. privacy niet met anderen (b.v. collega's of familie). De locatie-achterwacht neemt het over.

Locatie-achterwacht neemt de volgende acties:

- I. Stelt plan van aanpak op (in overleg met de aandachtsfunctionaris/ gedragswetenschapper/ externe deskundige). Het plan van aanpak wordt, voordat uitvoering plaats vindt, besproken met de directie. In het plan van aanpak komt aan bod:
 - a. Diagnostiek: observatie, diagnostisch interview, besluit wel of geen taxatiegesprek, waarheidsbevinding.
 - b. Is overleg met politie nodig?
 - c. Mogelijke hulpverlening en evt. doorverwijzing.
 - d. Mogelijk arbeidsrechtelijk traject.
 - e. Welke betrokkenen worden geïnformeerd en wanneer? (Slachtoffer, pleger, familie, medewerkers).
 - f. Is informeren van Inspectie Jeugdzorg nodig? Licht de keuze ook toe.
 - g. Welke acties zijn nodig voor toekomstige boekingen van betrokkenen?
 - h. Rapporteer in dossier.

6 Bijlage I Gedragscode Stichting Wielewaal

Stichting Wielewaal wil duidelijkheid scheppen over wat gewenst gedrag is en op welke wijze de organisatie omgaat met ongewenst gedrag. Daarbij is het uitgangspunt dat ieder mens gelijk is, ongeacht achtergrond of handicap.

Onze medewerkers (hieronder vallen ook vrijwilligers en stagiaires) krijgen helaas te maken met verbaal of fysiek geweld. Ook kan er sprake zijn van ongewenst gedrag tussen deelnemers onderling. Dit gedrag kan bestaan uit o.a. slaan, schoppen of uitgescholden worden. Er is begrip voor verdriet, onmacht en de gedragsproblemen van deelnemers, echter agressie, geweld en wangedrag kunnen we niet accepteren. Stichting Wielewaal heeft daarom deze gedragscode opgesteld met onderstaande uitgangspunten waaraan zowel medewerkers als deelnemers moeten voldoen.

Uitgangspunten gedragscode:

1. Stichting Wielewaal gaat binnen haar organisatie uit van respect voor elk individu, ongeacht ras, sekse, levensbeschouwing en leeftijd.
2. Stichting Wielewaal staat geen agressieve handelingen of pogingen tot agressieve handelingen toe naar haar medewerkers en deelnemers binnen haar organisatie.
3. Stichting Wielewaal staat geen bedreigingen toe binnen haar organisatie in welke vorm dan ook (fysiek en/ of verbaal).
4. Stichting Wielewaal staat geen verbale uitingen van geweld toe zoals schelden en vloeken binnen haar organisatie.
5. Stichting Wielewaal staat het vernielen of stelen van eigendommen niet toe binnen haar organisatie.
6. Stichting Wielewaal staat seksuele handelingen tussen medewerkers onderling, seksuele handelingen tussen medewerker en deelnemer en seksuele handelingen tussen deelnemers niet toe binnen haar organisatie.

Consequenties van het niet naleven van de gedragscode:

Als de gedragscode op welke manier dan ook wordt geschonden zal Stichting Wielewaal volgens onderstaande stappen handelen en hieraan consequenties verbinden.

- Het geven van een mondelinge waarschuwing.
- Bij opzet of herhaling volgt een time-out. De deelnemer wordt samen met een begeleider afgezonderd van de groep. Aan het einde van de dag/weekend/week wordt met deelnemer en ouder/begeleider het ongewenste gedrag besproken en afspraken gemaakt. Deze afspraken worden vastgelegd.
- Wanneer na deze time-out het gedrag zich voortzet, wordt er een officiële waarschuwing gegeven. Afhankelijk van de ernst van de situatie wordt de deelnemer opgehaald. Er vindt een gesprek plaats met de deelnemer en ouder/begeleider. Hierin worden de gemaakte afspraken herhaald en waar nodig aangescherpt. Tevens worden consequenties bij continuering van het ongewenste gedrag besproken.
- Indien na hervatting van de opvang wederom het ongewenste gedrag wordt vertoont betekent dit direct ophalen van de deelnemer en beëindigt Stichting Wielewaal de opvang en dienstverleningsovereenkomst.

NB: Stichting Wielewaal behoudt zich het recht voor aangifte of melding te doen bij politie of andere instanties als de situatie hierom vraagt.

7 Bijlage 2 Brief officiële waarschuwing

Naam
Adres
Woonplaats

Hilversum, DATUM

Betreft: Officiële waarschuwing

Geachte X, beste X,

Stichting Wielewaal hanteert bij de uitvoering van haar activiteiten de gedragscode Stichting Wielewaal. In deze gedragscode hebben we afspraken over hoe wij met elkaar omgaan. Uw **NAAM KIND** heeft zich herhaaldelijk niet aan onze gedragscode gehouden en de eerder met elkaar hierover gemaakte afspraken.

Gezien de ernst van de ontstane situatie zijn wij genoodzaakt om een officiële waarschuwing te geven, waarbij we onderstaand gedrag niet kunnen accepteren:

Omschrijf zo concreet mogelijk wel gedrag is vertoond.

Om de opvang te kunnen continueren hebben zijn de volgende afspraken met elkaar gemaakt:

- X
- X
- X

Mocht in de toekomst blijken dat uw kind zich niet aan deze afspraken houdt, dan zijn we genoodzaakt de opvang stop te zetten en de dienstverleningsovereenkomst te beëindigen. In geval u gebruik maakt van Zorg in Natura, dan zullen wij de betrokken instantie een kopie van deze brief sturen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en hopen dat de gemaakte afspraken leiden tot het gewenste gedrag.

Met vriendelijke groet,
Stichting Wielewaal

NAAM
FUNCTIE

8 Bijlage 3 Signaleren van agressie

Agressie is een bekend begrip en komt helaas steeds vaker voor. Door hier veel aandacht aan te schenken bestaat de mogelijkheid om de agressie in een vroegtijdige stadium in goede banen te leiden. Hierdoor verkleint de medewerker de kans om met agressie in aanraking te komen. Voor een goede omgang met agressie, zeker in preventieve zin, is de samenwerking en de openheid in een team belangrijk. Samenwerking is van belang voor het delen van kennis, sociale interactie, problemen oplossen etc. Het is belangrijk dat het team en de medewerkers afzonderlijk een cultuur neerzetten: 'jij mag hier zijn, maar we hebben hier deze afspraak waar jij je aan moet houden'.

Vormen van agressie

De meest voorkomende vormen van agressie zijn:

1. Frustratieagressie
2. Instrumentele agressie

1. Frustratieagressie

Bij deze vorm van agressie valt vooral op dat de deelnemer niet in staat is om de situatie te hanteren. Daardoor loopt de frustratie op wat zich (spontaan) kan uiten in een golf van agressie.

Kenmerken:

Het spontaan en onverwacht uiten en de agressie is ongericht. Deze vorm van agressie heeft een oorzaak. Er is iets dat niet lukt, een omstandigheid, een situatie die niet hanteerbaar is, teleurstellingen en/of afwijzingen. De manier waarop de frustratieagressie geuit wordt kan heel verschillend zijn. Scheldkanonnades, razen, stampen, gillen, maar ook afreageren op spullen of op personen.

2. Instrumentele agressie

Bij deze vorm gebruikt de deelnemer doelbewust agressie als middel om een doel te bereiken.

Kenmerken:

De doelgerichtheid van de deelnemer en het gericht verkrijgen van controle over de situatie. Daarnaast is een herkenbare opbouw waar te nemen en kan van tactiek gewisseld worden. Van dreigen tot slijmen; alles bedoeld om het doel te bereiken. De argumenten die gebruikt worden om het doel te bereiken zijn onredelijk.

Belangrijke aspecten bij agressie:

Wat bij agressie voorafgaat:

- Zich fysiek en/of psychisch niet goed voelen;
- Persoonlijke gedachten (ook antipathie, achterdocht, waandenkbeelden);
- Omgevingsfactoren (kleuren, geuren, geluiden);
- Gedrag van anderen.

Al deze aspecten leveren een zekere pijn op. In de samenhang tot agressie of agressief gewelddadig gedrag en de oorzaken ervan is het belangrijk je te realiseren dat personen met een verstandelijke beperking niet kunnen verwoorden of begrijpen waar ze ergens pijn hebben. Het gevolg kan zijn dat zij agressief gedrag vertonen.

Aandachtspunten gericht op preventie van spanning/agressie

Iedere situatie staat op zich en vraagt om maatwerk. Onderstaand aandachtspunten en handvatten om preventief om te gaan met spanning en agressie.

- *Ontspannen sfeer*

Een ontspannen sfeer op de groep is een uitkomst voor een deelnemer die spanning ervaart. Spanning is een voorloper van het uiten van agressie. Het is belangrijk wanneer een deelnemer spanning opbouwt of al heeft, om vanuit een 'relaxte' houding te reageren naar de deelnemer. Op het moment dat de recreatieleider/medewerker gespannen reageert zal dit de deelnemer geen goed

doen. Dit kan onbewust al gebeuren, wees hier goed verdacht op! Als jij als medewerker ervaart dat je zelf gespannen bent, dan kun je beter iemand anders vragen het gesprek aan te gaan. Of even uit de situatie stappen opdat je zelf rustig wordt. Hierna kun je het gesprek ontspannen aangaan in een bij voorkeur rustige omgeving.

- *Juiste verhouding tussen afstand en nabijheid*

Bij het voorkomen van agressie is een juiste inschatting van afstand en nabijheid van belang. Inzicht hierin vergt enige tijd alvorens je de juiste keuze kunt te maken. Neem hiervoor de tijd.

Een voorbeeld wanneer je voor afstand kiest: iemand reageert geagiteerd, geeft aan alleen te willen zijn. Geef de deelnemer deze ruimte. Benoem dat jij het niet fijn vindt dat de deelnemer alleen is, maar wel respecteert en fysiek afstand neemt. Je kunt er ook voor kiezen om buiten de ruimte te wachten. Benoem dit en geef aan dat je buiten de deur wacht en beschikbaar bent wanneer nodig.

Mocht je onverwachts weggeroepen worden, benoem dit naar de deelnemer en geef aan dat iemand anders het van je overneemt. Bij de jongere deelnemers is duidelijkheid extra fijn. Het geeft hen structuur en houvast. Het werken met pictogrammen of fysieke directe aanwijzingen kunnen hierbij effectief zijn.

- *Bewust gebruik van houding, stem, ogen en fysiek contact.*

Houding zegt meer dan duizend woorden. Van groot belang wanneer iemand in spanning zit of dreigt spanning op te bouwen. Over het algemeen werkt een rustige stem, een ontspannen houding, een rustige omgeving en het niet aanraken van de deelnemer. Het aanraken kan er namelijk voor zorgen dat een deelnemer alleen maar angstiger wordt. Soms kan het ook helpen, vooral bij kinderen die veel structuur nodig hebben,, om fysieke directe aanwijzingen te geven. Bijvoorbeeld door te wijzen naar een plek waar op de locatie een 'rustpunt' is.

Het kan voorkomen dat je zelf spanning ervaart. Benoem dit, zoek een rustige omgeving en kom eerst zelf tot rust. Een deelnemer kan jouw spanning voelen, wat niet bevorderlijk is in het contact. De deelnemer kan jouw spanning interpreteren dat je bang voor hem/haar bent. Dus reageer nooit ineens op een onverwachte situatie. Denk eerst na over hoe jezelf in de situatie zit en wat een wenselijke reactie hierop is.

- *Contact maken met de deelnemer:*

Contact maken is de 'sleutel' om goed om te kunnen gaan met agressie. Onder het begrip contact wordt verstaan het lezen van de deelnemer. Wat heeft de deelnemer nodig op het moment van spanning. In een conflictsituatie is het belangrijk dat de recreatieleider/medewerker in contact blijft met zichzelf en van daaruit contact kan maken met de deelnemer. Het is belangrijk de deelnemer in een conflictsituatie 'open' te benaderen. Vorm vooral nog niet een mening en probeer de persoon achter het gedrag te blijven zien en te accepteren. Eén van de eerste stappen naar een oplossing is dat je als medewerker laat merken dat je snapt of aanvoelt wat er speelt bij de deelnemer en op zoek bent naar een oplossing.

Door contact te maken met de deelnemer zorg je ervoor dat de deelnemer alleen gefocust kan zijn op jou. Dit kan door een rustige omgeving te creëren en door in het zichtveld van de deelnemer te gaan staan. Kies bij risico van (fysieke) agressie voor minimaal 2 armlengtes afstand. Mocht je dit risico onvoldoende kunnen inschatten dan heb je twee opties, de genoemde afstand bewaren of juist heel dichtbij de deelnemer staan. Dit is een kwestie van inschatten, waarbij de spelregel is te kiezen voor de eigen veiligheid en die van de omgeving.

Algemene tips voor het reduceren van spanning:

- Zorg voor een rustige, prikkelarme omgeving;
- Zorg dat je contact maakt met de deelnemer;
- Benoem wat je ziet en dat je graag wilt helpen;
- Vraag wat je voor de deelnemer kan doen;
- Blijf bij of in de buurt van de deelnemer;
- Praat met een rustige en duidelijke stem (niet hard praten);
- Heb een open en rustige houding naar de deelnemer;

- Wissel niet van persoon, mits je zelf in spanning schiet. Benoem dit. Laat iemand het gesprek overnemen;
- Benoem wat je gaat doen, maak zo mogelijk een grapje of probeer af te leiden;
- Kies voor een rustig alternatief bijv. een wandeling of doe iets wat de ander leuk vindt;
- Praat in de ik vorm: 'ik vind het vervelend te zien dat je boos bent.'

Algemene tips omtrent agressie

- Bedenk een vluchtroute, dus ga niet in een ruimte staan waar de deur ver weg is;
- Zorg dat je niet alleen bent;
- Denk altijd eerst aan je eigen veiligheid en die van je omgeving;
- Zorg voor voldoende afstand (minimaal twee armlengtes);
- Wanneer het te risicovol wordt, zorg dat je weggaat.

Mogelijke interventies bij agressie:

- Huis- en groepsregels;
- Time-out op de trap/een stoel;
- Iemand ergens naar toe begeleiden zonder de arm vast te pakken;
- Op een kamer of andere ruimte zetten;
- Beloningssysteem;
- Gesprek aangaan;
- Wandelen of een activiteit doen wat degene leuk vindt.

9 Bijlage 4 Kamerschets en locatierisico's logeren

Stichting Wielewaal maakt gebruik van verschillende locaties voor de opvang van haar logeeractiviteiten. Per locatie is een korte schets van de situatie weergegeven en zijn eventuele risico's opgenomen met bijbehorende maatregel. Op deelnemersniveau van gedragsgroepen hanteert Wielewaal een kamerindeling en kamertoekenning met als doel aansluiten op gewenste structuur en behoeften van deelnemers voor een veilige en verantwoorde opvang.

Haarlemmerliede (gedragsgroep)

De locatie Haarlemmerliede is ondergebracht in een oud fort. Wielewaal gebruikt meestal de linkerkant van het fort om te verblijven. Wielewaal heeft de beschikking over verschillende ruimtes die bestaan uit een eetzaal/keuken/woonkamer/tv-ruimte. Verder beschikt de locatie over 4 slaapzalen, waarvan er één voor de vrijwilligers. Er slapen over het algemeen meerdere deelnemers op 1 slaapzaal. Het gebruik van een babyfoon is op deze locatie niet mogelijk. In verband met type huisvesting en lage plafonds bieden deze geen bereik. Het is een zelfvoorzienende locatie. De groepsgrootte is maximaal 8 deelnemers.

Risico	Maatregel
Slaapzaal met meerdere deelnemers; waardoor kans op incidenten groter.	Inrichting slaapzaal naar leeftijdsgroepen en optimaal gebruik fysieke ruimte van de slaapzaal.
Geen gebruik van babyfoon mogelijk in slaapzaal.	Extra fysieke check door begeleiders.
De buitenruimte is omgeven door water, waardoor deelnemers te water kunnen geraken.	Bij buitenspel is er altijd toezicht door een begeleider.

Haarlem (gedragsgroep)

Op deze locatie verblijven de deelnemers in een Stayokay. Meestal zijn er drie 2 persoonskamers voor de deelnemers. In deze locatie heeft Wielewaal een groepsruimte tot haar beschikking. In de eetzaal is een zithoek met tv waar deelnemers gebruik van mogen maken. Het eten wordt verzorgd door Stayokay en nuttigt de groep in de eetzaal. De groepsgrootte in Haarlem is maximaal 7 deelnemers.

Risico	Maatregel
Prikkelgevoelige omgeving in de Stayokay door aanwezigheid andere gasten, wat van invloed kan zijn op het gedrag van deelnemers.	Gedragsobservatie door begeleiders en anticiperen door als groep terug te trekken in eigen ruimte of goede samenwerking met Stay Okay voor oplossingen bij overlast en drukte.
Gebouw kan overdag en 's nachts niet afgesloten worden, waardoor deelnemers naar buiten kunnen lopen.	Bij plaatsing van deelnemer onderzoeken en rekening houden met mogelijk wegliepgevaar.
Wisselend personeel op de Stay Okay met wisselende invloeden op de deelnemers.	Afspraak maken dat deelnemers alleen vrijwilligers en vaste personeel van Stay Okay aanspreken.
Kamer van de deelnemers liggen op afstand van de kamer van vrijwilligers. Bij ruzie tussen deelnemers of calamiteiten zijn vrijwilligers niet snel bij de deelnemers	Duidelijke afspraken met deelnemers over verblijf in de slaapkamers en over gedragingen onderling. Regelmatige controle door vrijwilligers. Afspraken over wat te doen bij calamiteiten, ook in overleg met Stay Okay.

Wijk aan Zee (gedragsgroep)

Op deze locatie verblijven de deelnemers in een Nivonhuis. Hier heeft Wielewaal de beschikking over het Banjaert huis. Dit huis ligt mooi gelegen in de duinen vlak aan zee en is prikkelarm. Deelnemers verblijven in een 2 persoonskamer. Deze locatie is zelfvoorzienend.

Risico	Maatregel
Gebrek aan overzicht buitenomgeving, waardoor een deelnemer kan weglopen deelnemer en verdwalen in de duinen.	Afspraken maken met deelnemers en bij nieuwe deelnemer observatie of er wegliepgevaar is en hierover afspraken maken.

Soest (gedragsgroep)

Op deze locatie verblijven onze deelnemers in een Stayokay. Deelnemers verblijven in 2 persoonskamers. Wielewaal kan daarnaast beschikken over een groepsruimte waar de deelnemers activiteiten kunnen doen. Eten wordt verzorgd door Stayokay en nuttigt de groep in de gemeenschappelijke eetzaal. De groepsgrootte in Soest is maximaal 7 deelnemers.

Risico	Maatregel
Prikkelgevoelige omgeving in de Stayokay door aanwezigheid andere gasten, wat van invloed kan zijn op het gedrag van deelnemers.	Gedragsobservatie door begeleiders en anticiperen door als groep terug te trekken in eigen ruimte, gebruik te maken van vervoer Wielewaal om buiten locatie te verblijven of goede samenwerking met Stay Okay voor oplossingen bij overlast en drukte.
Gebouw kan overdag en 's nachts niet afgesloten worden, waardoor deelnemers naar buiten kunnen lopen.	Bij plaatsing van deelnemer onderzoeken en rekening houden met mogelijk wegliepgevaar.
Wisselend personeel op de Stay Okay met wisselende invloeden op de deelnemers.	Afspraak maken dat deelnemers alleen vrijwilligers en vaste personeel van Stay Okay aanspreken.

IJsselstein (zorg- & gedragsgroep)

In IJsselstein verblijven onze deelnemers in 2 rijtjeshuizen (aan elkaar gekoppeld). Het huis staat midden in een woonwijk. Het centrum van IJsselstein is lopend te bereiken. Alle deelnemers kunnen slapen op een 1 persoonskamer. Beneden is er één aangepaste slaapkamer met aangepaste badkamer. Er is een gemeenschappelijke woonkamer. De locatie en omgeving zijn prikkelarm. Deze locatie is zelfvoorzienend. De groepsgrootte is maximaal 8 deelnemers.

Risico	Maatregel
Geen specifieke risico's.	n.v.t.

Rotterdam (zorggroep)

In Rotterdam verblijven onze deelnemers midden in de wijk Charloise. Wij verblijven hier op een locatie van Middin. Locatie is aangepast en daardoor geschikt voor zorgdeelnemers en prikkelarm. We zijn gehuisvest op de derde etage. Op deze locatie slapen de meeste deelnemers op een éénpersoonskamer. Sommige deelnemers slapen op een 2 persoonskamer, waarbij in het toekennen van de kamers op individueel niveau wordt gekeken naar een veilige en verantwoorde samenstelling. Er is één gemeenschappelijke woonkamer. Deze locatie is zelfvoorzienend. De groepsgrootte is maximaal 9 deelnemers.

Risico	Maatregel
Gevaar voor deelnemers door een nabijgelegen drukke weg en een drukke woonwijk.	Bij buitenactiviteiten voldoende begeleiding mee voor toezicht om de veiligheid te waarborgen.

De Rijk (zorggroep)

In de Rijk verblijven de deelnemers op de Rijkse Eilanden. Dit is een hotel. Hier verblijven deelnemers op een ruime, aangepaste 2 tot 3 persoonskamer. Op deze locatie heeft Wielewaal een groepsruimte tot haar beschikking. Eten wordt verzorgd door het hotel en nuttigen de deelnemers in de eetzaal van het hotel. Het hotel ligt dichtbij het dorp De Rijk. De locatie is omgeven door vijvers en water. De groepsgrootte is maximaal 8 deelnemers.

Risico	Maatregel
De buitenruimte is omgeven door water, waardoor deelnemers te water kunnen geraken.	Bij buitenspel is er altijd toezicht door een begeleider.
Andere hotelbezoekers (buitenlanders) lopen sporadisch de groepsruimte en slaapkamers in bij aanwezigheid deelnemers in deze ruimtes.	In Engels/Nederlands bericht op de deuren. Met deelnemers het mogelijk binnenlopen van hotelgasten bespreken.

Arnhem (zorggroep)

In Arnhem verblijven de deelnemer op het Bio Vakantieoord. Het is een prikkelarme omgeving met activiteiten op het eigen terrein. De aangepaste huisjes bevinden zich op een groot terrein midden in de bossen. Op het terrein is verder een zwembad en bioscoop aanwezig. Wielewaal huurt veelal 1 of 2 huisjes. In elk huis slapen er vrijwilligers (op 1 kamer) en de deelnemers zijn verdeeld over één of meerdere kamers. Meestal slapen er 2 deelnemers op 1 slaapkamer. Elk huisje heeft de beschikking over een woonkamer. Deze locatie is zelfvoorzienend. De groepsgrootte is maximaal 8 deelnemers.

Risico	Maatregel
Diverse ondiepe wateren zonder omrastering	Deelnemers met voldoende begeleiding naar buiten laten gaan.
Groot en onoverzichtelijk terrein met 2 mogelijkheden om het terrein te verlaten, waardoor deelnemer kan weglopen en verdwalen.	Deelnemers met voldoende begeleiding naar buiten laten gaan om weglopen te voorkomen.
Toegang van het zwembad is altijd open, waardoor deelnemers bij het water kunnen komen.	Deelnemers met voldoende begeleiders naar buiten laten gaan.
Buitendeur sluit/opent automatisch. Bij niet goed afsluiten 's nachts kan een deelnemer naar buiten lopen.	In de avond checken of de buitendeur in de juiste stand staat en is afgesloten.
Op enkele slaapkamerdeuren zijn drangers bevestigd, waardoor deelnemers in geval van nood niet zelfstandig naar buiten kunnen.	Een voorwerp tussen deur en kozijn plaatsen, zodat de deur makkelijk te openen is.

Dordrecht (gedragsgroep)

Op deze locatie verblijven de deelnemers in een Stayokay. De deelnemers verblijven in 4 persoonskamers, maar er verblijven maximaal 3 deelnemers in één slaapkamer. Wielewaal kan daarnaast van diverse groepsruimtes afwisselend gebruik maken, waarvan één ruimte een beamer heeft. Het eten wordt verzorgd door de Stayokay en nuttigt de groep in de gemeenschappelijke eetzaal. In overleg met de Stayokay kan er, wanneer nodig, een lunchpakketje worden samengesteld. De groepsgrootte is nader te bepalen en op dit moment 5.

Risico	Maatregel
De buitenruimte ligt nabij water, waardoor deelnemers te water kunnen geraken	Bij buitenspel is er altijd toezicht door een begeleider
Prikkelgevoelige omgeving in de Stayokay door aanwezigheid andere gasten, wat van invloed kan zijn op het gedrag van deelnemers	Gedragsobservatie door begeleiders en anticiperen door als groep terug te trekken in eigen ruimte of goede samenwerking met Stay Okay voor oplossingen bij overlast en drukte.
Gebouw kan overdag en 's nachts niet afgesloten worden, waardoor deelnemers naar buiten kunnen lopen.	Bij plaatsing van deelnemer onderzoeken en rekening houden met mogelijk weglloopgevaar.

Wisselend personeel op de Stay Okay met wisselende invloeden op de deelnemers.

Afspraak maken dat deelnemers alleen vrijwilligers en vaste personeel van Stay Okay aanspreken.

10 Bijlage 5 Zorgschema

Naam deelnemer	
Locatie	

Doel:

Wielewaal stelt zich ten doel de deelnemer een prettige tijd te bezorgen, waarbij de gezondheidstoestand minimaal op hetzelfde niveau blijft. De deelnemer volgt tijdens het weekend de structuur die aangeboden wordt, zodat overgang met gewone schoolweken soepel verloopt. De deelnemer behoudt en ontwikkelt communicatieve en sociale vaardigheden. De deelnemer vergroot zijn/haar zelfvertrouwen. Het gezin wordt ontlast. Wielewaal zet behandeldoelen niet voort tijdens de activiteit.

1. Informatie inschrijfformulier
2. Onderwerpen die bevestigend zijn ingevuld in het inschrijfformulier of waar bijzonderheden over worden gemeld, werk je hieronder per bullit uit.
3. Onderwerpen die niet ter zake doen, verwijder je uit het zorgschema.

Medisch

0 Medicatie / allergie

0 Epilepsie

0 Zintuigen

0 Voeding

0 Slaap en hulpmiddelen

0 Technische handelingen

Toelichting:

Omgang

0 Vaardigheden

0 Gedrag

0 Emotionaliteit

0 Seksualiteit

0 Angst

0 Agressie

0 Sensitiviteit

Toelichting:

Hulp

0 Mobiliteit

0 Voeding

0 Hygiëne

Toelichting:

Datum besproken met ouder/verzorger	
Datum Jaarlijkse evaluatie (september)	
Naam en handtekening ouder/verzorger	
Naam en handtekening recreatieleider	